

เทคนิคการผสมเกสรทุเรียน

เรียบเรียง/จัดทำโดย : พัฒนา นรมาศ กองเกษตรสัมพันธ์

จัดทำเอกสารเผยแพร่โดย : สำนักส่งเสริมและฝึกอบรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ถ้าเกสรทุเรียนผสมกันเองตามธรรมชาติ ถ้ามว่า จะเกิดอะไรขึ้น ?

1. ทุเรียนจะติดผลน้อย โดยเฉพาะทุเรียนพันธุ์ชะนีจะติดผลไม่เกิน 3 เปอร์เซ็นต์ และพันธุ์ก้านยาวจะติดผลไม่เกิน 7 เปอร์เซ็นต์
  2. ทุเรียนมักจะติดผลปลายกิ่งหรือกิ่งเล็ก ทำให้การดูแลรักษา การเก็บเกี่ยวลำบากต้องมีการโยกกิ่ง มักทำให้กิ่งฉีกหักได้ง่าย โดยเฉพาะเมื่อมีลมพายุ หรือฝนตกหนัก
- จากสาเหตุ 2 ประการนี้ หากปล่อยทิ้งไว้จะทำให้การปลูกทุเรียนได้ผลตอบแทนไม่คุ้มค่ากับการลงทุน

การแก้ไข

การนำเทคนิคการผสมเกสรทุเรียนมาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการติดผลของทุเรียนจึงเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้การติดผลของทุเรียนเกิดขึ้นได้ช้าเร็ว หรือมีขนาดของผลเท่า ๆ กัน และมีคุณภาพดีได้ด้วยนั้น เพียงใช้ขั้นตอนการปฏิบัติดังต่อไปนี้

การเตรียมอุปกรณ์

อุปกรณ์ที่ใช้ในการผสมเกสรทุเรียน มีดังนี้

1. พู่กัน
2. ยันไค
3. ถุงผ้าขาวบาง
4. กรรไกรตัดแต่งกิ่ง
5. กรรไกรเล็ก
6. ขวดหรือกระบอกพลาสติก
7. ไฟฉายหรือแสงสว่างชนิดอื่น
8. ป้ายสำหรับบันทึกชื่อพันธุ์ วัน เดือน ปี

ขั้นตอนการผสมเกสรทุเรียน

1. เวลา 09.00–12.00 น. ใช้กรรไกรเล็กตัดแต่งดอกพันธุ์แม่ให้เหลือเฉพาะดอกขาว และตัดเกสรตัวผู้ออกทิ้ง หลังจากนั้นใช้ถุงผ้าขาวบางคลุมดอกขาวพันธุ์แม่ไว้

2. เวลา 19.00–19.30 น. ทำการเก็บละอองเกสรตัวผู้ของพันธุ์พ่อ โดยใช้กรรไกรเล็กตัดเฉพาะอับละอองเกสรตัวผู้ที่แตกใส่ไว้ในขวดหรือกระบอกพลาสติก

สำหรับละอองเกสรนี้สามารถมองเห็นได้ด้วยตาเปล่าซึ่งจะมีลักษณะเป็นละอองสีขาวเกาะติดอยู่กับอับละอองเกสร

3. เวลา 19.30 น. เป็นต้นไป เริ่มทำการผสมเกสร โดยใช้ปลายพู่กันแตะละอองเกสรตัวผู้แล้วนำไปแตะที่ยอดเกสรตัวเมียพันธุ์แม่ ซึ่งดอกเกสรพันธุ์แม่นี้จะมีลักษณะดอกกลม สีเหลือง แล้วคลุมด้วยผ้าขาวบางไว้ตามเดิม ผูกป้ายบันทึก เขียนชื่อพันธุ์ วัน เดือน และ ปีที่ทำการผสมเกสร กิ่งทุเรียน ในแต่ละต้นมักจะมีระดับความสูงต่างกัน จึงแนะนำให้ปฏิบัติด้วยวิธีการดังนี้

วิธีผสมเกสรกิ่งที่อยู่ในระดับต่ำ

1. ตัดดอกทุเรียนที่กำลังบานและพร้อมที่จะผสมเกสรของพันธุ์พ่อในเวลา 19.00–19.30 น. ไปทำการผสมเกสรโดยให้ส่วนของอับเกสรตัวผู้ที่มีละอองเกสรตัวผู้สีขาวไปแตะกับยอดเกสรตัวเมียพันธุ์แม่

2. ตัดเฉพาะชุดของเกสรตัวผู้พันธุ์พ่อ โดยใช้มือจับก้านเกสรตัวผู้ ซึ่งที่ปลายก้านจะมีอับละอองเกสรตัวผู้เกาะอยู่ แล้วนำไปแตะกับยอดเกสรตัวเมียพันธุ์แม่

3. ตัดเฉพาะอับละอองเกสรตัวผู้ ที่มีละอองเกสรสีขาวเกาะอยู่ภายในดอกพันธุ์พ่อใส่ขวด แล้วใช้ปลายพู่กันแตะละอองเกสรตัวผู้ นำไปแตะที่ยอดเกสรตัวเมียพันธุ์แม่

วิธีผสมเกสรกิ่งที่อยู่ในระดับสูง

1. เก็บละอองเกสรตัวผู้พันธุ์พ่อใส่ขวดผูกเชือกแล้วคล้องคอ ซึ่งเกษตรกรจะต้องทำการปีนขึ้นต้นทุเรียนแล้วใช้ปลายพู่กันแตะละอองเกสรตัวผู้ในขวด นำไปแตะที่ยอดเกสรตัวเมียพันธุ์แม่

2. ทำการเก็บละอองเกสรตัวผู้พันธุ์พ่อใส่ในกระป๋องพลาสติก แล้วใช้แปรงขนอ่อนต่อด้ามไม้ยาว ใช้ปลายแปรงแตะละอองเกสรตัวผู้ในกระป๋องนำไปแตะที่ยอดเกสรตัวเมียพันธุ์แม่ วิธีนี้ไม่ต้องปีนขึ้นไปผสมเกสรบนต้นทุเรียน

ในกรณีต้นพันธุ์พ่ออยู่ใกล้กับต้นพันธุ์แม่ ไม่ว่าจะเป็นกิ่งต่ำหรือกิ่งสูง สามารถใช้แปรงขนอ่อนแตะละอองเกสรตัวผู้พันธุ์พ่อแล้วนำไปแตะที่ยอดเกสรตัวเมียพันธุ์แม่ได้เลย

คู่พันธุ์ที่เหมาะสมในการผสมเกสร

การเลือกคู่พันธุ์ทุเรียนที่เหมาะสมสำหรับการผสมเกสรเพื่อให้ทุเรียนติดได้ผลดี สามารถเลือกจากคู่พันธุ์ที่เหมาะสมได้ดังนี้

- เกสรตัวผู้พันธุ์หมอนทองและก้านยาว ผสมกับ พันธุ์แม่ชะนี
- เกสรตัวผู้พันธุ์หมอนทองและชะนี ผสมกับ พันธุ์แม่ก้านยาว
- เกสรตัวผู้พันธุ์หมอนทองและชะนี ผสมกับ พันธุ์แม่อีหนัก
- เกสรตัวผู้พันธุ์หมอนทองต่างต้นและชมพูศรี ผสมกับ พันธุ์แม่หมอนทอง
- เกสรตัวผู้พันธุ์ชะนีและชมพูศรี ผสมกับ พันธุ์แม่กระดุม

ผลทุเรียนที่เกิดจากการผสมเกสร

ผลทุเรียนที่ได้จากการใช้เทคนิคผสมเกสรนั้นจะสังเกตได้ 2 ลักษณะดังนี้

ลักษณะภายนอก

- การเจริญเติบโตของผลทุเรียนจะเร็วกว่าการผสมเกสรตัวเองตามธรรมชาติ
- รูปทรงของผลสวยงามไม่บิดเบี้ยว พูเต็มเกือบทุกพู

ลักษณะภายใน

- ลักษณะเนื้อทุเรียน สีเนื้อทุเรียน รสชาติไม่แตกต่างจากทุเรียนที่ผสมเกสรตัวเองตามธรรมชาติ

- ในแม่พันธุ์ชุนี จะได้พูเต็ม และจำนวนพูต่อผลมากขึ้น
- ในแม่พันธุ์กระดุมทอง จะได้เมล็ดสีบตั้งแต่ 29-55 เปอร์เซ็นต์
- ในแม่พันธุ์หมอนทอง จะได้ความหนาของเนื้อมากตั้งแต่ 1.9-2.78 เซนติเมตร และมีเมล็ดสีบตั้งแต่ 40-59 เปอร์เซ็นต์

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. สามารถกำหนดตำแหน่งการติดผล ตามกิ่งที่มีขนาดใหญ่ หรือกิ่งที่อยู่ในระดับต่ำได้
2. จะช่วยให้ทุเรียนติดผลดีขึ้น
3. ช่วยในการปฏิบัติและดูแลรักษาสวนทำได้สะดวก
4. สามารถกำหนดวันเก็บเกี่ยวได้ และเก็บเกี่ยวได้ง่าย
5. จะทำให้ผลทุเรียนแก่ใกล้เคียงกัน หรือพร้อมกัน
6. รูปทรงผลสวยงาม พูเต็มเกือบทุกพู น้ำหนักและขนาดผลดี
7. ลักษณะคุณภาพของเนื้อทุเรียน และรสชาติไม่เปลี่ยนแปลง
8. ได้รับผลผลิตทุเรียนมากขึ้น
9. ผลผลิตทุเรียนจะเป็นที่ต้องการของตลาด

เอกสารอ้างอิง

ทรงพล สมศรี. 2532. "การผสมเกสรทุเรียนให้ติดผลตกและคุณภาพดี" เอกสารประกอบการสัมมนาอนาคตผลไม้ไทยปี 32 จังหวัดจันทบุรี.

ทรงพล สมศรี. 2532. "การศึกษาการผสมเกสรทุเรียนพันธุ์ชุนีและก้านยาวโดยใช้เกสรตัวผู้พันธุ์ต่างๆ"

วิทยาลัยการศึกษาด้านวิจัยพืชสวน กรมวิชาการเกษตร กรุงเทพฯ.

วันทนา บัวทรัพย์ มนตรี วงศ์รักษพานิช. 2533. "การปลูกทุเรียน" กรมส่งเสริมการเกษตร.

